

Ψυχολογία - Θεολογία: ανάγκη γονίμου διαλόγου

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Πραγματικά είναι δύσκολο σε κάποιες περιπτώσεις να ταιριάξει ο λόγος των θεολόγων και των ψυχολόγων, όχι τόσο γιατί οι δύο επιστήμες οδηγούνται σε διϊστάμενα συμπεράσματα, όσο διότι οι εκπρόσωποί τους κρατούν μία μονοδιάστατη προσέγγιση στην καθημερινότητα, η οποία εν τέλει δεν προσφέρει ούτε ωφελεί.

Μέχρι τώρα έχουν γίνει πολλές και ενδιαφέρουσες προσπάθειες να αξιοποιηθούν τα πορίσματα της μίας και της άλλης επιστήμης συνδυαστικά, με στόχο να προαχθεί η αναζήτηση της αλήθειας και η καλύτερη, αποτελεσματικότερη προσέγγιση του πάσχοντος ανθρώπου.

Αν και η θεολογική επιστήμη, με τον τρόπο που θεμελιώθηκε και αναπτύχθηκε στην μετεπαναστατική Ελλάδα, προσκολλήθηκε στο άρμα των θεωρητικών επιστημών, ως ένα άλλο διαφορετικό είδος φιλοσοφίας, στην πραγματικότητα -και στην εκκλησιαστική παράδοση- ταιριάζει περισσότερο δίπλα στις θεραπευτικές επιστήμες, οι οποίες αγωνίζονται να γιατρέψουν τον πεπτωκότα άνθρωπο και να απαλύνουν τον πόνο και τη μοναξιά του.

Σημαντικός δρόμος έχει διανυθεί προς αυτή την κατεύθυνση και πολλά έχουν γραφεί και ειπωθεί σχετικά. Αν και δεν είναι επιτυχημένες όλες οι προσπάθειες ή σε κάποιες περιπτώσεις υπάρχει ο κίνδυνος η μία επιστήμη να ξεπεράσει τα όρια έναντι της άλλης, οι μεταξύ τους σχέσεις είναι σε καλύτερο σημείο από ότι πριν από μερικές δεκαετίες.

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΙΣΣΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

ΟΙ
ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΛΙΚΕΣ
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΦΗΒΕΙΑ

Πολύς ο λόγος για την ύπαρξη ή την αναγκαιότητα της ορθόδοξης ψυχοθεραπείας, για τις θεραπευτικές και καταπραϋντικές ιδιότητες της προσευχής ή της άσκησης, για την ευεργετική δράση της εξομολογήσεως ή της συμμετοχής στην ευχαριστιακή σύναξη και της εντάξεως στην κοινότητα. Πολλές εισηγήσεις και

συζητήσεις έχουν εντοπίσει κοινά σημεία αυτών των δύο πνευματικών χώρων, οι οποίοι όταν αποφεύγουν την υπερβολή και την απόρριψη του άλλου μπορούν να προσφέρουν πολλά και σημαντικά. Αυτές οι σκέψεις γεννήθηκαν στο μυαλό μου διαβάζοντας το βιβλίο της **Χριστίνας Μιχαλοπούλου** (ψυχολόγου-ψυχοθεραπεύτριας) και του **Γιώργου Κίσσα** (θεολόγου-ψυχολόγου) με τίτλο «**Οι ψυχοσεξουαλικές αλλαγές στην εφηβεία**» των εκδόσεων **Αρμός** του **Γιώργου Χατζηιακώβου** που ετέθη σε κυκλοφορία τους πρώτους μήνες του 2015.

Το βιβλίο είναι καρπός μιας σειράς πέντε συναντήσεων των δύο επιστημόνων με γονείς στις οποίες συζήτησαν θέματα σχετικά με την εφηβεία και τις αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα και τις ψυχές των εφήβων, αλλά και τις σχέσεις τους με τους γονείς και τους οικείους τους. Θέματα που αναμφίβολα έχουν συζητηθεί και αναλυθεί πολύ, αλλά πάντοτε παραμένουν σημαντικά και ενδιαφέροντα με νέες πτυχές που μπορούν να παρουσιαστούν και να τονιστούν, ώστε να γνωρίσουμε τους εαυτούς και τα παιδιά μας, έστω και λίγο, καλύτερα.

Ο αναγνώστης διαπιστώνει την άμεση αλληλεπίδραση ανάμεσα στους συγκεντρωμένους γονείς και στους δύο συντονιστές. Οι συντονιστές κατευθύνουν, ή καλύτερα δίνουν την αρχική ώθηση, και οι γονείς διαμορφώνουν τη συζήτηση. Πολλά προβλήματα σε ύπνωση, πολλά θέματα που δεν τα παρατηρούμε καν αναδεικνύονται κατά το διάλογο που ακολουθεί τις αρχικές τοποθετήσεις. Οι γονείς, μα και οι συντονιστές, αποκαλύπτονται και ανοίγονται, οι σχέσεις αναλύονται, οι αντιδράσεις καταγράφονται και τα προβλήματα τίθενται στο τραπέζι της μελέτης.

Παρά ταύτα, ο τόμος παραμένει σαφής και λιτός, ενώ ο μη ειδικός αναγνώστης δεν αντιμετωπίζει κανένα πρόβλημα στην κατανόηση των εννοιών που χρησιμοποιούνται και των θεμάτων που τίγονται.

Μου άρεσε πολύ η ήπια προσέγγιση των θεμάτων, η οποία λειτουργεί κατευθυνστικά για τον αναγνώστη και δεν τον επιφορτίζει με την «υποχρέωση» να ακολουθήσει μία ακραία, ή τουλάχιστον αταίριαστη για τον ίδιο –έστω για κάποιους από τους αναγνώστες- στάση και συμπεριφορά.

Χάρηκα καθώς διαπίστωνα ότι με σοβαρότητα οι δύο εισηγητές προσπαθούσαν να τονίσουν και να προβάλουν το ρόλο του πατέρα, ο οποίος συχνά για πολλούς και διάφορους λόγους που κάποτε αποτελούν και δική του ευθύνη υποτιμάται και παραγνωρίζεται ή δεν τίθεται στην ορθή βάση.

Συχνότατα, και στον εκκλησιαστικό χώρο, αλλά και στην ψυχολογία, δίνονται έτοιμες συνταγές και οδηγίες για να επιλυθούν τα προβλήματα ή να αντιμετωπιστούν τα διάφορα θέματα. Με ανακούφιση διαπίστωσα ότι όσο οι συμμετέχοντες επιζητούσαν κάτι τέτοιο, ως άλλοθι ή ως μία διέξοδο, τόσο οι

συντονιστές απέφευγαν να το κάνουν. Στην εύκολη λύση της συνταγής καταφεύγουν κάποτε και πνευματικοί, οι οποίοι –ίσως και άθελά τους- κρατούν όσους τους πλησιάζουν για να εξομολογηθούν σε αυτούς σε μία κατάσταση εξαρτήσεως και ανωριμότητας. Από την άλλη, για να είμαστε απόλυτα δίκαιοι προς τους κληρικούς μας, ο ιερέας προσφέρει σοβαρότητα και υπεύθυνη στάση κατά την συμβουλευτική παρέμβασή του αλλά ο πιστός διαστρέφει τα λόγια του και οδηγείται σε καταστάσεις εξαρτήσεως ξένες προς την ορθόδοξη παράδοση και θεραπευτική μέθοδο.

Η άριστη μεταξύ των συντονιστών συνεργασία, η ανταπόκριση προς τα προβλήματα-ζητήματα που έθεσαν οι συμμετέχοντες, χωρίς ακρότητες και λεκτικά σχήματα εντυπωσιασμού, ο σεβασμός προς το ακροατήριο και η ισορροπημένη στάση απέναντι στις ερωτήσεις των γονέων, όπως διαπιστώνονται στο βιβλίο της Χριστίνας Μιχαλοπούλου και του Γιώργου Κίσσα, προωθούν τον γόνιμο διάλογο ανάμεσα σε ψυχολόγους και γονείς, αλλά και ανάμεσα στη θεολογία και την ψυχολογία με εξασφαλισμένο όφελος αμφοτέρων.